

ממקומות שונים.
הלומדים מספרים כי
מעבר ללימוד התורה,
לקביעות ולתורה,
הדרך היום מצליח לייצר
חיבור טבעי ומיידי בין
אנשים שונים. יושב
לד אדם ברכתא או
בכל מקום ציבורי אחר
עם הגמרא בידו, מוצא
מתיישב פנים שמעולם
לא פגש, ופתאום
מתברר שגם הוא
מלומדי דרך הוימי. כמו
ש"י שיראליס' שמעולם
בחו"ל, השניים מוצאים
חיבור בזכות חומר
הלימוד המשותף. "איהו,
דרך היום?" וואל איהו,
והתשובה: שניתנת
עשירה להתגלגל
לעתים לשיחה ארוכה,
על הגמרא וכמוכן ג.
על דברים שמעבר לה.
מול דרך המשותף
כולם שווים. ברבים
ואנשי עסקים,

סוגרים דף

לנסיעות באוטובוסים, לחדרי ישיבות
של אנשי עסקים, לבתי חולים וגם
לבתי כלא - הדף היומי הצליח
לחדור לכל מקום ולקנות לו קהל
נאמן. כמעט תשעים שנה לאחר
שהרעיון יצא לדרך, ורגע לפני סיום
הש"ס והתחלה חדשה, יצאנו לפגוש
את תוצאות המהפכה

ם ומוציא לאור עוזי לימוד וגיליון
גמרא שנלמדו באותו שבוע. באתר
השיעורים הפרונטליים. אתר נוסף
תר גם משרד חברותות בין לומדים

ביום הקרוב זה יקרה.
בפעם אצלי יהודים
מאות תבליט יסיומו את
ההאחרון של מסכת
ההבבלי, ו
היינו את סיום הלימוד
הש"ס, כולו, בתום שבע
שנים וחצי, 2,111 דפי
טקסט. לאחר תפוקת כל
כך ארוכה של לימוד,
ובסוף לא ייקחו עצמם
אפילו יום אחד של
פוסק, ושעה, ולא יחזמו על
הפסקה. ממש למחרת
יהם יפתחו את הדף
הראשון של מסכת
ברכות ויחזילו מחזור
בנוסף של לימוד.
את העניין ללימוד
הדף היומי הגה הרב
מאיר שפירא מלובלין
(1887/1933), ראש
שיבת חכמי לובלין
שכיל שכתב, לאחר שקיבל
את ברכתם של שניים

מגדולי הדור באותה תקופה – רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ('החפץ חיים'), ורבי אברהם מרדכי אלער (האדמו"ר מגור). משרתם של הרבנים הייתה ליתר בסיס למבני משותף לכלל לומרי התורה בעולם ולהבטיח קביעות מחינוכית לילמוד יומי. ביט' באלול תרפ"ג, 21 באוגוסט 1923, נחשפה תוכניתם במסגרת כנס של תנועות אגודת ישראל בפולין, ששלושה שבועות לאחר מכן, בראש השנה תרפ"ד, יצאו הלומדים לדרך. סיום המחזור הראשון של הדף היומי התקיים בביט' בשבת תרפ"ד, 1931.

מ"י שנתן דחיפה גדולה למסגרת הלימוד
היו בשנים האחרונות הוא ארגון 'מאורות
הדף היומי', שנוסד בשנת 1999 על ידי
הרב חיים דוד קובלסקי, רב בית הכנסת
של חסידי סוכטשוב בכני"ברק. הארגון יוזם

המרכז מידע בנושא הוא 'פורטל הדף היומי' הארגון ניתן לצפות בשיעורי וידאו ולקבל

לתגובות: dyokan@makorrishon.co.il

ליצור בסיס משותף. הרב מאיר שפירא

ישיבות הקו

הנוסעים הקבועים בקו 402, המשייט בין בני־ברק לירושלים, כבר מכירים את התופעה. דקות ספורות לאחר היציאה לדרך קם אחד הנוסעים, מציע להם שתייה קלה, ומבקש את רשותם ללמד בקול את הדף יומי. והו הרב חיים כנימין קירשנבוים, חסיד קאליב, שכבר תשע שנים מעביר שיעורים בנסיעותיו היומיות לרבו שמתגורר בירושלים, ובנסיעות חורה לביתו שבכני ברק. קירשנבוים לא

יש גם אטמי אחזיים. לומדים על גלגלים

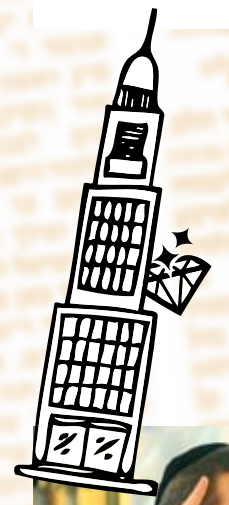
מסתפק רק בשיעור אחד, אלא עושה זאת בכל נסיעותיו במהלך היום, בין אם זה באוטובוס ובין אם במונית שירות. ביום שבו שוחחנו הוא העביר ארבעה שיעורים כאלו. להערכתו, מדי שנה הוא מוסר כ־300 שיעורים על גלגלים.

כדי שלא יואשם בכפייה דתית, קירשנבוים מקפיד קודם כול לבקש רשות מהנהג, אחר כך הוא מבקש את רשותם של הגברים ושל הנשים באוטובוס, ורק לאחר אישורם מתחיל ללמד. ערכת הלימוד שאיתה הוא עולה לאוטובוס כוללת חוברות של דפי גמרא, כיפות, בקבוקי שתייה, כוסות, רמקול וגם אטמים

לאוזניים בעבור אלו שבכל זאת מעדיפים לישון.

קירשנבוים מודה שלא כל הנהגים אוהבים את הרעיון. יש אמנם כאלה שממש מחכים שיפצח בלימוד, אבל יש גם שמודיעים לו מיד עם עלייתו לאוטובוס: כאן אין שיעור! קירשנבוים מצדו מושכנע בשיעורי הגמרא שלו משפיעים על הנוסעים. הוא מספר על המישה יהודים שהחליטו בעקבות הלימוד להניח תפילין, ועל נהגי

אוטובוס שאמרו לו כי שיעוריו מצילים אותם מתאונות דרכים. כשהוא מסיים מסכת, הנוסעים זוכים לקבל ממנו נוסף לשתיה הקרה גם בורקס. כשדברנו איתו השבוע, הוא עדיין לא ידע לומר כיצד יחגוג את סיום הש"ס. רבו, האדמו"ר מקאליב, יסיים את הש"ס בבית המדרש של החסידות בירושלים. קירשנבוים עוד מתלבט אם להסתפק בסיום החגיגי עם הרב, או לחגוג גם עם נוסעי האוטובוס. "אני לא מחפש פרסום לשיעורים שלי", הוא אומר. "אני רק רוצה שיהיו עוד ועוד שיעורים כאלו בקווי אוטובוס בכל רחבי הארץ".

בשיעור לא מעט ריונים ערים, בעיקר כשנושאי הדף משיקים לעולם המשפט. אחד המשתתפים הקבועים בשיעור הוא עו"ד עדי קידר, היועץ המשפטי של ארגון 'חננו' המתמחה בהגנה על פעילי ימין. קידר, תושב נתניה שמחזיק משרד עורכי דין בקומה החמישית של אחד ממגדלי התאומים, מספר שהשיעור הוא אחת הסיבות שבגללן אינו מהרהר באפשרות להעביר את משרדו למקום אחר. "בעבודה שלי מגיעים מאוחר הביתה, והשיעור הזה, עם הקביעות והמחויבות שבו, מאוד מחזק אותי. יש בו משהו שנכנס לך לדם עד שאתה פשוט מתמכר אליו כמו סם".

כמו התמכרות לסם. עו"ד עדי קידר

סדר נשים

מתברר שלא רק גברים נוטלים חלק בלימוד הדף היומי: במכון התורני לנשים 'מתן' בירושלים תסיים השבוע את הש"ס גם קבוצה של נשים. השיעור הנשי מתקיים בבית המדרש של מתן ברחוב רלב"ג בירושלים, בימים ראשון עד חמישי ב־8:10 בבוקר. השיעור מתייחד לא רק בפוקדות אותו, אלא גם במוסרי השיעורים, שהם כמעט תמיד מוסרות, בוגרות מתן. מדי פעם מעביר את השיעור אחד הרבנים שמלמדים במתן.

לא מתביישות לשאול וגם לא להתפעל. לומדות ב'מתן'

את היוזמה ללימוד הדף הובילו תלמידות המכון התלמודי העיוני של מתן ובוגרות שלו. 12 נשים היו בגרעין הראשוני ובמשך הזמן הצטרפו אליו נוספות, ולא רק כאלו שתורתן אומנות, מייסדת השיעור ירדנה קופייוסף מרווחת על בין שמונה

לימוד שמיימי

לפני שבע שנים וחצי, כשהחל המחזור הנזכר של הדף היומי, פנו לרב יהושע רוזנברג כמה אנשי קבע ששירתו בבסיס חיל האוויר בתל־נוף וביקשו ממנו שיעביר אצלם בבסיס שיעור בדף יומי. רוזנברג, אז תושב רחובות, נענה לבקשה והגיע מדי יום לתל־נוף. הוא התמיד בהעברת השיעור גם לאחר שעבר להתגורר במודיעין עילית. השבוע הוא יסיים עם אנשי חיל האוויר את כל הש"ס.

הטייסים הוקפצו באמצע הסוגיה. השיעור בבסיס תל־נוף

לעשרים איש מדי יום, רובם אנשי קבע, אחרים חיילים בסדיר. בין הלומדים לאורך השנים היו גם טייסים ואנשי צוות אוויר, והרב רוזנברג זוכר מקרים שבהם לומדים הוקפצו בעיצומה של סוגיה לפעילות מבצעית. לדבריו, הוא חש סיפוק גדול כשהוא

ל־15 נשים שמשתתפות בשיעור באופן קבוע, וכארבעים משתתפות בסך הכול. חמש לומדות יסיימו השבוע את כל הש"ס במתן, שלוש מהן קרובות משפחה. בעקבות ההצלחה הירושלמית נוסד לפני ארבע שנים שיעור דף יומי לנשים גם בסניף בית־שמש של מתן, הממוקם בבית כנסת 'צח מנשה' בעיר. קופי יוסף אומרת כי היא לא מבחינה בהבדלים משמעותיים בין הלימוד הגברי לזה הנשי, למעט

אולי העובדה שנשים, כנראה יותר מגברים, אינן מתביישות לשאול שאלות ולהביע התפעלות או קושי מהגלמד. היא גם מספרת שקבוצת הלומדות הפכה למעין קבוצת תמיכה. לרבניה, "יש המון אכפתיות הדדית בין הנשים מבלי שזה יפגע ברצינות הלימוד".

על חיליים

שומע על חיילים שבהרו ללמוד בישיבה לאחר שירותם הצבאי, בעקבות השתתפותם בשיעוריו. השיעור של הרב רוזנברג מתקיים בשעת צהריים בבית הכנסת של הבסיס. החיילים מרווחים על שיעור דף יומי נוסף שמתקיים במקום, שיעור שמשתתפו מוותרים למענו על ארוחת הצהריים. מפקד היחידה שלהם לא שוכנע בנחיצות השיעור ובצורך להקצות זמן ייחודי בעבורו, והציע להם לקיים את הלימוד

בארבעים הדקות שמוקדשות לארוחת הצהריים. בלית ברירה, החליטו הלומדים להעדיף את הגמרא על פני מרק היום, והם לומדים את הדף תוך כדי אכילת ארוחת צהריים מקופסאות שימורים.

